

Helyreigazítás

Lapunk V. évfolyama 4. számának szemlerovatából kimaradtak az alábbi bekezdések, melyeket ezúttal közlünk:

Ars Organi 46 (1998) március

A lapot a főszerkesztő, Friedrich W. Riedel cikke vezeti be, mely a GdO 1997. augusztus elején Trierben és környékén megtartott találkozóját előkészítve a vidék orgonaépítészetének történetét vázolja föl. A XVI. század legnevesebb orgonaépítői közül e tájon működött Hans von Koblenz, a Niehoff- és a Hocque-család. A XVII–XIX. század helybéli jeles mesterei között találjuk a König- és Stumm-dinasztia tagjait, s a múlt században itt nyílt meg két olyan orgonagyár is (a Klais- és az Oberlinger-üzem), melyek ma a német orgonaépítészeti élvonalába tartoznak. A szerző rövid áttekintést nyújt az organológiai kutatás és a műemlékorgonák védelmének helyi történetéről is, mely részben a magyarországi fejlődéssel hasonló vonásokat mutat. Így például a II. világháborút követő nehéz gazdasági helyzet Németországban is kedvezett a házalók, az úgynevezett „hátizsákos orgonaépítők” működésének, akiket az értéktelen pénz helyett nagyobb ónsípokkal —főként a vonások és a trombita-regiszterek basszusával— díjaztak. A 60-as évek gazdasági fellendülése —az északnémet barokkot abszolút mércévé nyilvánító orgonaideológia térhódításával együtt— számos történeti hangszer átépítéséhez vagy megsemmisüléséhez vezetett. A helyzetet súlyosbította, hogy a korabeli német műemlékvédelem —XIX. századi szellemi örökségét e tekintetben hűen követve— még mindig csak az orgonaházak megóvásával foglalkozott, az orgona lényegi, hangzó részének nem tulajdonított jelentőséget.

Gregor Frede a *kitzingeni Szent János-templom új orgonáját* ismerteti (III/54 [50], Vleugels Orgelmanufactur, Hardheim). A gótikus templomtérbe harmonikusan illeszkedő modern homlokzat mögött olyan hangszer szól, melynek erőteljes romantikus vonásai főként a száz évvel ezelőtt épült korábbi orgona átvett sípanyagának köszönhetőek. Míg a manuálokhoz mechanikus csúszkaládák tartoznak, addig a pedálhoz a tervezők —az ideologikus kötöttségektől elszakadva— elektropneumatikus kúpládát készítettek. A pedálban négy transzmittált regiszter is található, a redőnymű pedig szub- és szuperoktávokapulával is kapcsolható a főműre.

A lapot az 1997. szeptember 22. és 27. között megrendezett stadei „Orgelforum”-ról írt híradás zárja (ld. részletesen *Magyar Egyházzene* V [1997/98] 1. szám, 125–126.)

Enyedi Pál